

องค์ความรู้ที่ ๑

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟฟ้า

การดำเนินการตามมาตรการบังคับทางปกครอง ในพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์

ส่วนยุทธการด้านป้องกันและปราบปราม
สำนักป้องกัน ปราบปราม และควบคุมไฟฟ้า

การบังคับทางปกครองในพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์

เป็นกระบวนการบังคับทางปกครองภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นพื้นที่ประกาศตามกฎหมายที่กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ และอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยกำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองหรือเพื่อให้คำสั่งทางปกครองบรรลุผลโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล

๑. ความหมายของการบังคับทางปกครอง การบังคับทางปกครองหรือการบังคับตามคำสั่งทางปกครองคือวิธีการเดียวกัน เพราะส่วนใหญ่การบังคับทางปกครองต้องมีคำสั่งทางปกครองก่อน เมื่อผู้อยู่ในคำสั่งทางปกครองไม่ยินยอมปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าหน้าที่อาจจะต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

การบังคับทางปกครอง หมายถึง การดำเนินการของเจ้าหน้าที่โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับประชาชนที่มีภาระผูกพันต้องปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง

๒. ลักษณะของคำสั่งทางปกครอง เป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลต่อผู้รับคำสั่งทางปกครอง แบ่งได้ ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ คำสั่งที่มีผลในตัว ซึ่งไม่ต้องมีการบังคับทางปกครอง ได้แก่ การออกใบอนุญาตก่อให้เกิดสิทธิต่าง ๆ เช่น การออกใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงงานแปรรูปไม้ โรงค้าไม้แปรรูป การจดทะเบียนการออกใบรับรองสิทธิต่าง ๆ หรือ คำสั่งลงโทษทางวินัย รวมทั้งคำสั่งปฏิเสธต่าง ๆ ด้วย ซึ่งคล้าย ๆ กับคำพิพากษาของศาลปกครอง เช่น พิพากษาเพิกถอนกฎ เพิกถอนคำสั่ง ซึ่งมีผลในตัวไม่ต้องบังคับ และรวมถึงการพิพากษาให้ชำระหนี้ เป็นต้น

๒.๒ คำสั่งไม่มีผลในตัว ต้องมีการปฏิบัติการทางกายภาพ หรือบังคับให้มีการกระทำทางกายภาพ เป็นคำสั่งทางปกครองประเภทที่ต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการออกคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แบ่งออกได้ ๒ อย่าง คือ

๑) คำสั่งให้ใช้ชำระเงิน (ตามมาตรา ๕๗) เช่น สั่งให้ชำระค่าธรรมเนียมภาษี ชำระค่าเงินเพิ่ม เช่นนี้ เมื่อฝ่ายปกครองสั่งแล้ว ถ้าผู้ที่มีหน้าที่ชำระ ไม่ชำระให้ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติทางกายภาพ โดยการใช้มาตรการบังคับเพื่อให้ชำระหนี้

๒) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ (ตามมาตรา ๕๘) เช่น สั่งให้รื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างในอุทยานแห่งชาติ หรือสั่งให้รื้อถอน ทำลาย หรือขนย้ายสิ่งกีดขวาง ขวางหรือกีดขวางในเขตทางหลวง ถ้าผู้ที่เป็นเจ้าของไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าหน้าที่จะต้องใช้มาตรการบังคับ ซึ่งการบังคับอย่างนี้ กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะ โดยวิธีการตามกฎหมาย คือ

ก) เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเอง

ข) มอบหมายให้ผู้อื่นกระทำการแทน

ค) กำหนดค่าปรับทางปกครอง เจ้าหน้าที่ผู้ใดมีอำนาจกำหนดค่าปรับ จำนวนเท่าใด เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๔๒)

๓. หลักการที่สำคัญของการบังคับทางปกครอง การบังคับทางปกครองเป็นมาตรการที่จะต้องกระทบกระเทือนถึงสิทธิของประชาชน เจ้าหน้าที่จะต้องใช้ดุลยพินิจเลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ คือ หลักความสมเหตุสมผล หลักการบังคับทางปกครองเท่าที่จำเป็น ซึ่งกำหนดให้

เจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองโดยกระทบกระเทือนผู้อยู่บังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด (ตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม) แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และหลักของความแน่นอนและชัดเจน ในการใช้มาตรการบังคับเกี่ยวกับการกระทำหรืองดเว้นกระทำการ จะต้อง มีหนังสือเตือนแล้วระบุมมาตรการบังคับที่ขัดแย้งโดยใช้มาตรการเดียวเท่านั้น จะใช้กำหนดมาตรการมากกว่า ๑ มาตรการในคราวเดียวไม่ได้ เช่น ให้รื้อถอน หรือชำระค่าปรับ ซึ่งได้กำหนดไว้ตามความในมาตรา ๕๙ วรรคสอง และในมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในคำเตือนตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๔. ขอบเขตของการบังคับทางปกครอง การบังคับทางปกครองมุ่งใช้กับคำสั่งทางปกครองในเรื่องที่มีเนื้อหาเจาะจง ดังนี้

๑) คำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน

๒) คำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ใดกระทำการหรือละเว้นกระทำการ คำสั่งทางปกครองดังกล่าวต้องมีการดำเนินการทางกายภาพ เช่น การให้รื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง การให้รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางการจราจร หรือการให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างทางสาธารณะ ถ้าผู้ที่อยู่ในคำสั่งทางปกครองไม่ปฏิบัติตาม เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องมีหนังสือเตือนให้ชำระเงิน ให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการแล้วแต่กรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้ายังไม่ชำระอีกเจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวได้

๕. คำสั่งทางปกครองไม่ใช่บังคับกับเจ้าหน้าที่ด้วยกัน มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีหลักว่า การบังคับทางปกครองจะไม่ใช้กับเจ้าหน้าที่ด้วยกัน เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่า มาตรการบังคับทางปกครองใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ ซึ่งในเรื่องบุคคลจะต้องทำความเข้าใจตั้งแต่ต้นว่า ถ้าหากเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นผู้ที่มีฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่ง ไม่ใช่มีฐานะเป็นข้าราชการในหน่วยงาน แต่เป็นผู้ที่ก่อสร้างอาคารและไปรื้อถอนทางสาธารณะ หรือขับรถยนต์ไปชนคนอื่นได้รับบาดเจ็บโดยที่มีสาเหตุเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ถือว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่คนนั้นกระทำในฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่ง อย่างนี้ไม่อยู่ภายใต้ข้อห้ามตามมาตรา ๕๕ แห่งกฎหมายดังกล่าว มาตรการบังคับทางปกครองสามารถใช้มาตรการบังคับได้ กฎหมายดังกล่าวมีข้อยกเว้นว่า “เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น” หมายความว่า ถ้ามีกฎหมายเฉพาะได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐกระทำได้อีกก็เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้

การใช้มาตรการทางปกครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

การใช้มาตรการทางปกครอง ออกคำสั่งทางปกครองให้ผู้กระทำผิดหรือถอน ทำลายสิ่งปลูกสร้าง หรือพืชผลอาสิน ออกไปให้พ้นป่าสงวนแห่งชาติ หรืออุทยานแห่งชาติ แยกเป็น

๑. การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ (พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกาศแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔)

๒. การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ (พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกาศแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีแนวทางการใช้มาตรการทางปกครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

เจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เพื่อให้การคุ้มครองและรักษาอุทยานแห่งชาติให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชน

ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับกุมดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดดังกล่าวแล้ว หากปรากฏว่า มีสิ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือมีสิ่งอื่นใดในอุทยานแห่งชาติผิดไปจากเดิม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หรือผู้ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติของอุทยานแห่งชาตินั้น ๆ ใช้มาตรการทางปกครองตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ออกคำสั่งเป็นหนังสือ สั่งให้ผู้กระทำความผิดทำลาย หรือรื้อถอนสิ่งนั้น ๆ ออกไปให้พ้นอุทยานแห่งชาติ หรือทำให้สิ่งนั้น ๆ กลับคืนสู่สภาพเดิมแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องรอผลคดีอาญาถึงที่สุด ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกระทำการดังกล่าวแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งเสียเองก็ได้ตามสมควรแก่กรณี และผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการเสียเองนั้น ซึ่งการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว

ขั้นตอนดำเนินการ ตามมาตรา ๒๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ๒๕๐๔ (ในเขตอุทยานแห่งชาติ)

- พนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำความผิดในพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกแล้ววางป่า

- กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด

๑. แสดงตัวเป็น พนง. ตาม ป.วิอาญา ดำเนินการจับกุม ตามมาตรา ๒๐ พ.ร.บ.อุทยาน ๒๕๐๔
๒. ขอดูเอกสารหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์
๓. ถ่ายรูปผู้กระทำความผิด และพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก
๔. ตรวจสอบจุดที่ตั้งจุดที่เกิดเหตุ พิกัด (GPS) ที่เท่าใด
๕. ตรวจสอบพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายไปเนื้อที่เท่าใด ไม่น้อยกว่า ๓ จุด
๖. แจ้งข้อกล่าวผู้กระทำความผิดให้ครบถ้วน ตามมาตรา ๕๔,๕๕,๗๒ ตี พ.ร.บ.ป่าไม้ ๒๕๘๔

และ มาตรา ๑๖ (๑)-(๑๙) แล้วแต่กรณี พ.ร.บ.อุทยานฯ ๒๕๐๔

๗. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ แบ่งเป็น ๒ กรณี

๗.๑ กรณีรายใหญ่ รายงานด่วน ภายใน ๒๔ ชม.

๗.๒ กรณีรายเล็ก รายงานตามปกติภายใน ๗ วัน

- กรณีไม่พบตัวผู้กระทำความผิด

๑. ถ่ายรูปผู้กระทำความผิด และพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก
๒. ตรวจสอบจุดที่ตั้งจุดที่เกิดเหตุ พิกัด (GPS) ที่เท่าใด
๓. ตรวจสอบพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายไปเนื้อที่เท่าใด ไม่น้อยกว่า ๓ จุด
๔. รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ แบ่งเป็น ๒ กรณี รายงานด่วน ภายใน ๒๔ ชม. กรณีรายใหญ่

และภายใน ๗ วัน กรณีรายเล็ก รายงานตามปกติ

- พนักงานเจ้าหน้าที่ (หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ) มีอำนาจดำเนินการ ตามมาตรา ๒๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ดังนี้

- กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด

๑. ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ สำหรับผู้ฝ่าฝืน มาตรา ๑๖ ออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ และมีอำนาจเปรียบเทียบปรับตาม มาตรา ๒๘

ในบรรดาความผิดตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ดังนี้

- มาตรา ๒๕ กรณีผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๖)-(๑๑) มาตรา ๑๗,๑๘ จำคุก ๑ เดือน ปรับ ๑

พันบาท

- มาตรา ๒๖ กรณีผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๒)-(๗) เกิดความเสียหายแก่ สัตว์ ของป่า หรือพื้นที่

ป่าเพียงเล็กน้อย ปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

- มาตรา ๒๗ กรณีผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๘),(๑๒)-(๑๙) ปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

๒. ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด

๓. กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด / กรณีไม่พบตัวผู้กระทำความผิด ดำเนินการตามมาตรา ๒๒ กรณีมีสิ่งปลูกสร้างหรือทำให้ผิดแปลกไปจากสภาพเดิม

๓.๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ (หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ) ออกคำสั่งทางปกครอง สั่งให้ผู้กระทำความผิดทำลาย หรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง และหรือพืชผลอาสิน หรือสิ่งอื่นใดที่ผิดไปจากสภาพเดิมออกไปให้พ้นอุทยานแห่งชาติ โดยแจ้งคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ (ตามแบบ อช.๐๔ ม.๒๒ (ก)) ให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบ พร้อมแจ้งรายละเอียดระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดมีสิทธิในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อเจ้าหน้าที่ภายใน ๑๕ วัน และวิธีการยื่นคำฟ้อง ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่ง ไม่ว่าจะมีความวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือไม่ ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี โดยแยกออกเป็น ๒ กรณี

ก. ถ้ามีการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ผู้รับคำสั่งมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองคัดค้านคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ข. ถ้ากรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว แต่ผู้มีอำนาจยังไม่วินิจฉัยอุทธรณ์ ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองในประเด็นการพิจารณา อุทธรณ์ล่าช้า และฟ้องในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำสั่งทางปกครองนั้นว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ด้วยก็ได้ โดยใช้สิทธิฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์

๓.๒ การแจ้งคำสั่งทางปกครอง(ตามแบบ อช.๐๔ ม.๒๒ (ก)) ให้ผู้กระทำความผิดทราบ

(๑) โดยวิธีให้บุคคลนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับหรือไม่พบผู้รับ ให้ส่งให้บุคคลที่บรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น ถ้าผู้นั้นไม่ยอมรับก็ให้วางหนังสือนั้น หรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงาน ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ ข้าราชการส่วนกลาง และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ ได้แก่ กำนัน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ข้าราชการประจำอำเภอหรือจังหวัด ที่ไปเป็นพยานตามกฎหมาย ให้ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว

(๒) แจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ให้ถือว่าได้รับเมื่อครบกำหนด ๗ วัน นับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศ และ ๑๕ วัน สำหรับกรณีต่างประเทศ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับก่อนหรือหลังจากนั้น

- กรณีที่มีผู้รับเกิน ๕๐ คน ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ และที่ว่าการอำเภอที่ผู้รับมีภูมิลำเนา (แบบ อช.ม. ๒๒ (ข)) ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งแล้วเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้แจ้ง

- กรณีไม่รู้ตัวผู้รับหรือรู้ตัวแต่ไม่รู้ภูมิลำเนา หรือรู้ตัวและภูมิลำเนาแต่มีผู้รับเกิน ๑๐๐ คน ให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ซึ่งแพร่หลายในท้องถิ่นนั้น ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งโดยวิธีประกาศหนังสือพิมพ์

(๓) กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนอาจแจ้งทางโทรสารก็ได้ โดยเก็บหลักฐานการส่งคำสั่งทางปกครอง และจัดส่งหนังสือคำสั่งทางปกครองตัวจริงโดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามที่กำหนดให้แก่ผู้รับในทันทีที่อาจจะกระทำได้ ถือว่าได้รับแจ้งเป็นหนังสือแล้วนับแต่วันส่งโทรสาร เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากนั้น

๓.๓ ปิดประกาศคำสั่ง (แบบ อช.ม. ๒๒ (ข)) ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่ และสถานที่เกิดเหตุ แห่งละ ๑ ชุด แล้วจัดทำบันทึกการปิดประกาศไว้เป็นหลักฐาน (โดยกรณีไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด ก็ให้ดำเนินการปิดประกาศด้วย)

๓.๔ ผู้กระทำความผิดหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่ง มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิง ภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง ยื่นต่อผู้ออกคำสั่ง ซึ่งผู้ที่จะสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งไว้ก่อนคือ ผู้ทำคำสั่ง มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

(๑) กรณีเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครอง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

(๒) กรณีไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผล ไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ โดยผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ คือ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ (ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิม) ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

(๓) ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ให้มีหนังสือแจ้งให้ ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลา และให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

๓.๕ เมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้อยู่ในบังคับคำสั่งฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการทำลาย หรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งอื่นใดที่ผิดไปจากสภาพเดิมในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือทำให้สิ่งนั้น ๆ กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยปฏิบัติดังนี้

(๑) มีหนังสือแจ้งเตือนแก่ผู้กระทำความผิด หรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการตามคำสั่งทางปกครอง ระบุมาตรการบังคับทางปกครองให้ชัดเจน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ดำเนินการหากเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน หรือจำนวนค่าปรับทางปกครอง (การกำหนดค่าใช้จ่ายในค่าเตือนไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะเรียกค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หากจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าที่ได้กำหนดไว้) ตามแบบ อช.ม. ๒๒ (ค)

(๒) ปิดประกาศคำสั่งแจ้งเตือน ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่ และสถานที่ที่จะดำเนินการแห่งละ ๑ ชุด ก่อนเริ่มดำเนินการภายในเวลาอันสมควร แล้วจัดทำบันทึกการปิดประกาศไว้เป็นหลักฐาน ตามแบบ อช.ม. ๒๒ (ง)

(๓) กรณีเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

- จัดทำบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการ
- บัญชีทรัพย์สินที่ทำลายหรือรื้อถอน หรือได้เก็บรักษาไว้ในความครอบครองของ

พนักงานเจ้าหน้าที่

- แผนที่สังเขปบริเวณที่ดำเนินการพร้อมภาพถ่าย

- แจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่

(๔) รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน

๓.๖ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (รื้อถอน) แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ (หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ) แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ต้องรับผิดชอบหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ชำระเงิน ค่าใช้จ่ายในการนั้นทั้งหมด พร้อมเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของค่าใช้จ่ายดังกล่าว ตามแบบ อช.ม. ๒๒ (จ)

- ถ้าผู้ต้องรับผิดชอบชำระเงินไม่ปฏิบัติตามโดยไม่ชำระเงินหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งเตือนให้ผู้ต้องรับผิดชอบชำระเงินภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามแบบ อช.ม. ๒๒ (ฉ) และให้ดำเนินการปิดประกาศตามแบบ อช.ม. ๒๒ (ซ) พร้อมด้วยหลักฐานการปิดประกาศ

- หากครบกำหนดเวลาตามหนังสือแจ้งเตือน ผู้ต้องรับผิดชอบชำระเงินไม่มีการปฏิบัติตามหรือ ปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยยึดหรืออายัด ทรัพย์สินของผู้นั้น ทั้งทรัพย์สินที่รื้อถอน และทรัพย์สินที่ได้เก็บรักษาไว้ในครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ และ หรือทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นนำออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระจนครบถ้วนได้ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเป็นอำนาจของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

- ถ้าผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองต่อสู้ขัดขวางการบังคับทางปกครอง พนักงาน เจ้าหน้าที่อาจใช้กำลังเข้าดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการบังคับทางปกครองได้ โดยตามสมควรแก่เหตุ ในกรณีจำเป็นอาจขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานตำรวจได้

๓.๗ หากมีกรณีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่ประสงค์จะทำลาย หรือรื้อถอน หรือกระทำการใด ๆ แต่ประสงค์จะบริจาคให้กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบและพิจารณาว่า การรับไว้จะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการหรือไม่ อย่างไร แล้วรายงานให้อธิบดีกรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาสั่งการ

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์นี้ เป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยบุคคลภายนอกซึ่งอ้างว่า ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงาน ของรัฐได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง) และหากมิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรง พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งเป็นการส่วนตัว (มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

๒. การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับกุม ผู้กระทำความผิดหรือดำเนินการตรวจยึด ในกรณีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ แล้วส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว หากปรากฏว่า มีสิ่งปลูกสร้าง หรือพืชผลอาสิน อยู่ใน เขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือมีสิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ ใช้มาตรการทางปกครองตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ สั่งให้ผู้กระทำความผิดรื้อถอน แก้วไข หรือทำประการอื่นใดแก่สิ่ง ที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่าสงวนแห่งชาติภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่ต้องรอผลคดีอาญา

ถึงที่สุด หากผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิดหรือรู้ตัวผู้กระทำผิดแต่หาตัวผู้กระทำผิดไม่พบ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ มีอำนาจยึด ทำลาย รื้อถอน แกะไขหรือทำประการอื่น รวมถึงตลอดถึงการดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน ซึ่งการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บังคับใช้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ขั้นตอนดำเนินการ ตามมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

- พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพื้นที่บุกรุกป่าสงวนแห่งชาติที่มีการปลูกพืชผลอาสิน เช่น ยางพารา และสิ่งปลูกสร้าง

- กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด / ไม่พบตัวผู้กระทำความผิด

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดหรือดำเนินการตรวจยึด ตามมาตรา ๑๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

๒. ปิดประกาศแจ้งให้ผู้ครอบครองทราบ เพื่อแสดงสิทธิโต้แย้ง

๓. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคดี เสนอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ใช้มาตรการ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

- พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจดำเนินการ ตามมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ สั่งให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ครอบครองให้ออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือสั่งให้ทำลาย รื้อถอน แกะไข หรือกระทำการอื่นแก่สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพ (แบบ ปส.ม.๒๕ (ก))

๒. การแจ้งคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดทราบ ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๔ โดยเคร่งครัดโดยวิธี

(๑) ส่งหนังสือแจ้งต่อผู้นั้น หรือถ้าได้ส่งไปยัง ภูมิลำเนาของผู้นั้น ก็ให้ถือว่าได้รับแจ้งขณะที่ไปถึง กรณีถ้ามีการให้ที่อยู่กับเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว การแจ้งไปยังที่อยู่ดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นการแจ้งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นแล้ว

(๒) แจ้งโดยให้บุคคลนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับ หรือไม่พบผู้รับ และหากได้ส่งให้กับบุคคลใดที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ที่อยู่หรือทำงาน ในสถานที่นั้น หรือในกรณีที่ผู้นั้นไม่ยอมรับ ก็ให้วางหนังสือนั้น หรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงานที่ไปเป็นพยาน

(๓) แจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด ๗ วัน นับแต่วันส่ง สำหรับกรณีภายในประเทศ และ ๑๕ วัน สำหรับกรณีต่างประเทศ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับ หรือได้รับก่อนหรือหลังจากนั้น

- กรณีผู้รับเกิน ๕๐ คน ให้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการของเจ้าหน้าที่ และที่ว่าการอำเภอที่ผู้รับมีภูมิลำเนาก็ได้ ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งแล้วเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา ๑๕ วัน

- กรณีไม่รู้ตัวผู้รับหรือรู้ตัวแต่ไม่รู้ภูมิลำเนา หรือรู้ตัวและภูมิลำเนาแต่มีผู้รับเกิน ๑๐๐ คน ให้แจ้งโดยประกาศในหนังสือพิมพ์ที่แพร่หลายในท้องถิ่นนั้น ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งแล้วเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา ๑๕ วัน

- กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน อาจแจ้งทางโทรสารได้ แต่ต้องเก็บหลักฐานการแจ้งของหน่วยงานไว้ และต้องจัดส่งหนังสือตัวจริงโดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามที่กำหนดให้แก่ผู้รับในทันทีที่อาจจะกระทำได้ ถือว่าได้รับแจ้งแล้วนับแต่วันส่งโทรสาร

๓. ปิดประกาศคำสั่ง (แบบ ปส.ม. ๒๕ (ข)) ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่ และสถานที่เกิดเหตุขึ้นนั้น แห่งละ ๑ ชุด แล้วจัดทำบันทึกการปิดประกาศไว้เป็นหลักฐาน (กรณีไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด ก็ให้ดำเนินการปิดประกาศด้วย)

๔. ในกรณีที่มีตัวผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่อ้างอิง ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง ภายใน ๑๕ วัน (การอุทธรณ์คำสั่งนั้นไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่ผู้ทำคำสั่งจะได้สั่งให้ทุเลาการบังคับไว้) พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง ต้องพิจารณาการอุทธรณ์ และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

- ถ้าเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เปลี่ยนแปลงคำสั่ง ภายใน ๓๐ วัน และแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบ

- ถ้าไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งเรื่องให้กรมป่าไม้ และรายงานให้ ร.ม.ว. ทส. ทราบ เพื่อพิจารณาอุทธรณ์ และแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบ

- ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนด มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลา โดยขยายเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันครบกำหนดเวลาดังกล่าว

๕. ผู้กระทำความผิดหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ดำเนินคดีฐานขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๓ ทวิ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ดำเนินการยึด ทำลาย รื้อถอน แก้วไข หรือทำประการอื่นแก่สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

(๑) แจ้งเตือนเป็นหนังสือแก่ผู้กระทำความผิดหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทราบพร้อมรายละเอียด หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการด้วยตนเอง หรือมอบให้บุคคลอื่นทำการแทน ระยะเวลาดำเนินการค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องแจ้งเตือนก่อนเริ่มดำเนินการภายในเวลาอันสมควร (แบบ ปส.ม.๒๕ (ค))

(๒) ปิดประกาศคำสั่งแจ้งเตือนตาม ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีตำรวจภูธรแห่งท้องที่ และสถานที่ที่จะดำเนินการ แห่งละ ๑ ชุด แล้วจัดทำบันทึกการปิดประกาศไว้เป็นหลักฐาน (แบบ ปส.ม.๒๕ (ง))

(๓) จัดทำบัญชีทรัพย์สินก่อนยึด ทำลายหรือ รื้อถอน พร้อมประเมินมูลค่าความเสียหาย และแจ้งพนักงานสอบสวนเจ้าของคดี

- พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการทางปกครอง

- กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด / ไม่พบตัวผู้กระทำความผิด

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการทำลาย หรือรื้อถอนพืชผลอาสินและสิ่งปลูกสร้าง
๒. ตรวจสอบทรัพย์สินที่รื้อถอน จัดทำบันทึกการดำเนินการ บัญชีทรัพย์สินที่ยึด ทำลาย หรือ รื้อถอน หรือทรัพย์สินอื่นที่ได้เก็บรักษาไว้ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ แผนที่สังเขปบริเวณที่ดำเนินการพร้อมภาพถ่าย และแจ้งความลงบันทึกประจำวันต่อพนักงานสอบสวนไว้เป็นหลักฐาน เมื่อรื้อถอนแล้วเสร็จ
๓. รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน

- พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินค่ารื้อถอน

- กรณีพบตัวผู้กระทำความผิด / ไม่พบตัวผู้กระทำความผิด

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (รื้อถอน) แล้ว มีหนังสือแจ้งให้ผู้ต้องรับผิดหรือผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งชดใช้ หรือออกค่าใช้จ่ายนั้นทั้งหมด พร้อมชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของค่าใช้จ่ายดังกล่าว (แบบ ปส.ม.๒๕ (จ))
๒. ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามหนังสือแจ้งให้ชำระเงินหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ให้มีหนังสือแจ้งเตือนให้นำเงินมาชำระค่ารื้อถอนภายใน ๗ วัน (แบบ ปส.ม.๒๕ (ฉ))
๓. หากครบกำหนดเวลาหนังสือแจ้งเตือน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินที่ยึดไว้ออกขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่น เพื่อนำเงินมาชำระหนี้จนครบถ้วน กรณีไม่มีทรัพย์สินที่จะยึดไว้ออกขายทอดตลาด หรือได้ยึดไว้ออกขายทอดตลาดแล้ว แต่ได้เงินไม่เพียงพอชำระหนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด หรืออายัดทรัพย์สินอื่นของผู้ต้องรับผิดชำระหนี้ดังกล่าว และขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระจนครบถ้วน การยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามความในวรรคนี้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม (การบังคับชำระหนี้ดังกล่าว ไม่ตัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินคดีแพ่ง หรือคดีล้มละลายกับผู้ต้องรับผิดชำระหนี้)
๔. หากมีกรณีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่ประสงค์จะรื้อถอนออกไป แต่ประสงค์จะบริจาคให้กับทางราชการเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ และพิจารณาว่าการรับไว้จะเป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง แล้วรายงานให้อธิบดีกรมป่าไม้พิจารณาสั่งการ

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยบุคคลภายนอกซึ่งอ้างว่าได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น อาจฟ้องหน่วยงานของรัฐซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นสังกัดโดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และหากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดทางแพ่งเป็นการส่วนตัว
